

Издаје Суботом.

Цијена:
За ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (с БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

Позив на претплату

НА

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“.

Крајем овога мјесеца истиче претплата многим нашим претплатницима који су се претплатили до 1. Октобра ове године.

С тога позивамо учтиво њих и сваког другог, који би хтио наш лист држати почетком мјесеца Октобра, да се за рана пожуре с пошљањем претплате, да им не би који број листа изостао.

Цијена је „Гласу Црногорца“ за ПРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину 6 ф. а. в. р.

На по године 3 „ „

На три мјесеца 1 „ 50 н.

За све друге земље у Јевропи и Америци:

На годину 20 франака.

На по године 10 „

На три мјесеца 5 „

Претплатници из Аустро-Угарске нека шаљу своју претплату поштанском упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор. А претплатници с других страна (и из Босне и Херцеговине) нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на „Управу „Гласа Црногорца“ на Цетиње.“

Цетиње, 14. Септембра 1879.

У П Р А В А

ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 14. Септембра.

У прошлом броју овога листа допијели смо извјештај о томе, шта је урадила и шта није урадила међународна јевропска комисија, која је изаслана да утврди нове границе Црној Гори.

Кад се узме на ум, да је та комисија отпочела своју радњу некако око Ђурђева дне а данас се већ пише Крстов-дан, дакле да је за своју радњу могла употребити простор врећена од читавијех пет мјесеца, — кад се то на ум узме и с тијем упореди резултат рада комисијског, онда нас већ сама факта разрешавају од немиле дужности, да суд свој доносимо о раду комисијском и још да га овдје јавно изречемо.

Не мислимо овијем ни из далека тичати у добру вољу и ревност и самљеност чланова комисије. Боже сачувај! Они су своју дужност према обављанима, које су у оваквијем приликама и сувише моћне, вршили брижљиво и смотрено; ма резултат је ипак такав, да бисмо варали и себе и другог, кад бисмо рекли да с њим можемо бити задовољни.

Комисија се за цијело вријеме досадашњег рада свога занимала пругом пограничном, која води од мора к округу гусињском.

Допуштамо драговољно, да је ово од цијеле радње, која још предстоји комисији, најтежа партија. Гдје природа није отворила међу државне и државне, ту је при одређивању новијех граница тешко размрсити све несугласности, које се појављују у крилу интересованих партија, и довести их до складности свијема повољне. А тако је то овдје. Нова граница између Црне Горе и Турске од стране арбанашке није обилежена никаквом природном међом, која би сама собом неокључавала свакој нејасности и сваку контраверсу, не-

го је тек круцим потезом повучена преко једног простора, на којем има толико појединијех тачака, о које се ломе најприје интереси пограничних а за тијем и осталијех држава, које са својијем политичкијем наклоностима и рачунима држе да морају стојати на страни једнијех или другијех, те по томе потпомагати често и тежње онијех, на чијој страни правда не стоји.

Нијесмо присуствовали сједицама јевропске комисије и не можемо знати шта се све тамо појављивало; али смо увјерени, да су многи правдољубиви и савјесни заступници јевропскијех сила у тој комисији били на великој муци, када су против свога бољег убјеђења и против гласа правде и савјести своје морали гласати уз приједлоге, који су просто годили можда и уображенијем интересима онијех држава, које они заступају.

У такијем приликама није чудо, што је резултат рада комисијског скоро раван нули, и што ће се она идуће године наћи можда на астом мјесту, на које је ове године први пут ступила.

Право врело свијема овијем незгодама ваља тражити ондје, одавље су поникле и све остале неприлике на балканском полуострву. То је берлински конгрес, боље рећи његов једностран и лаки рад. Да је Бисмарк мало више стрпљења и мало више обзира имао на интересе онијех народа, о чијој се кожи највише радило на берлинском конгресу, — нема сумње да би данас комисија погранична брзо свршила свој посао и ми не бисмо стојали са својијем границама према Турској још и сад скоро онако исто као што смо стојали прије пет година.

Али Бисмарку се хитило, па осјеци једном ово другом оно, одрежи овдје па закрпи ондје, придај онамо и одвади одавдје, потегни с десна на лијево, уз дуж и попријеко, а све без обзира на народе којима се чапрагули, — па ето ти ријешено источно питање, бар за неко вријеме, а што ће послје тога времена бити, о том нек се брину они који иза нас дођу.

Тако се рјешавало за зеленијем столом. Но кад се приступило зеленијем пољанама и шумама, кад је ваљало на самом лицу мјеста повући сталне и сигурне границе, тад се видјело да тако не иде. Трудила се пунијех пет мјесеца погранична комисија да угоди одређењима берлинскога ареонага, и на пошљетку увидјела је да им без чуда угодити не може и разишла се — до прољећа!

Прољеће није близу; раставља нас од њега читаво седам мјесеца; осим тога, као што се зна, заодјева се у прољеће не само земља травом и цвијетом, него ничу у души човјековој, па и у души народној свакојке жеље и тежње, многе пусте и савњаријске, понеке пак снажне толико да крену свим животом и снагом човјечијом и народном.

Ко зна, шта нам носи прољеће у крилу свом! Ми, који смо прилично крви своје источили за пошљедњих пет година на жртвеник старе и свагдашње политичке вјере српске и који смо на тај жртвеник принијели подоста од свога мала сиротињског, — ми ли сад не заиремо од нових крвавијех прилика, у које нас могу увалити свјетски догађаји, но ако се хоће да зна за праву жељу нашу, ми је не ћемо крити ни пред ким, а то је: да се много напаћеној земљи

овој даде мира и повољних услова, да можемо поткријепити за будућа времена своју измождену душу.

Предевавши то на простот српски језик, ми бисмо жељели, да велике силе, којима је опет у руке положено питање о пограничним међама између Црне Горе и Турске, то питање тако ријеше, како ће оно повратити Црној Гори стабилан и трајан мир и пружити јој услове да на путу културе и материјалног благостања може без прека напредовати.

Све се више муте и ремете одношаји међу великијем силама јевропскијем, и многе црне пјеге исекају на небу полатичком, казујући нам да се у Јевропи спрема нова страховита бора.

Прије свега највише бриге задају свијема миротворцима одношаји између Њемачке и Русије, највише бриге с тога што су то данас двије најснажније војничке моћи у Јевропи, и што би оне, кад би се сукобиле (што је наравно за данас још доста далеко) повукле за собом још мношину другијех већијех и мањијех сила.

За цара њемачког кажу, да је у очу берлинског конгреса, кад је Бисмарк спремао своју еволуцију према Аустроји, рекао: „Нека грувају топови од Бијела мора до Индуса и од Камчатке до Сене и Темзе, — све то не ће моћи разорити императорску свезу руско-њемачку.“

Исто тако зна се и за цара руског, да је лично много наклоњен своме ујаку.

Из тијех личнијех свеза њиховијех изводе многи закључење, да не може бити рата између Њемачке и Русије, док су живи данашњи цареви руски и њемачки.

Ако у томе, и само у томе лежи све надање на подржавање мира између те двије силе, онда то надање виси о коњу, јер су оба старца-владаоца већ на измаку обичнога вијека људскога, а њемачки је по готову једном ногом у гробу. Ако данас то стоји, да само њихове старачке личности и њихови дани избројани задржавају толике моћне елементе сједне и с друге стране који горе од жеље да се сукобе, онда нијесмо далеко од најжешћег удара који ће из темеља потрести цијелу Јевропу.

Но нама се чини, да ће, осим личнијех ограда рату које леже у пријатељскијем односима између цара руског и њемачког, бити још доста којешта што мора уздржавати и једну и другу силу, а да се прије времена, и прије него што добро узхвате све нужне дипломатске бурави и засједе, не сударе.

На овоме пошљедњем као да се сад баш и с једне и с друге стране ради, и то тако живо и ревностно, баш као да је рат на прагу.

У том погледу много се којешта провиди из новинарске борбе руско-њемачке, у којој на срећу осим штампарског мастила друго ништа не иде у штету; много нам је открило и најновији разговор кнеза Горчакова са једним дописником једнога францеског листа, који до данас још није опозват, дакле је у главном бар истинит; много изводио из састанка аустро-угарског и њемачког канцелара у Гастајну, а још више из посјете Бисмаркове у Бечу, која једва да ће бити чивена само мила ради; на свакојке мисли наводе нас још и утврђења, која Пруси чине према руској граници, као и то што Руси концентришу војску своју на западнијем границама свога царства; има их више у Русији, Францеској и Италији, којима се продирање аустро-угарске војске у новопазарски санџак никако не допада, и који кажу, да то не слуту на добро; а без сумње неће бити из превелике љубави према Аустро-Угарској, што Италија у најновије доба утврђује Верону и своје сјеверне границе. Осим свега тога, изишла је ту скоро у Францеској једна брошира, за коју кажу да јој је Гамбета кумовао, а то много значи. У тој брошири, којој је наслов „Russie ou la Prussie“ (Русија или Пруска) поставља се као цијел францеске политике: алианца између Францеске и Русије, а против Њемачке. Кад се овој цијели францеске политике примакне ближе она значајна ријеч, коју је прије неки дан рекао Горчаков Францезима: Будите јаки! — онда знамо колико је ура у Јевропи, а на по се у Њемачкој и Русији куцнуло!

Према свему овоме није чудо што се Бисмарк много ужурбао. Цијел његовог путовања у Беч непозната је до душе, но то је изван сваке сумње да не ће бити платоничке нарави. Биће то љубав реална, интересна. Њемачки дописник Гамбетовог листа „Републике Францеске“, казује нам, да је цијел Бисмаркова пута у Беч: „мобилизација пријатељства Аустро-Угарске к Њемачкој, т. ј. к Прусској“. Исти дописник још и то наводи, како многи ујеравају да је њемачки канцелар баш тога ради дошао у Беч, да иште од државника аустро-угарских да склопе прави уговор за одбрану и нападај између Аустро-Угарске и Њемачке, а он од своје стране стоји добар за „покровитељство“ Њемачке над Аустроји докле год ова продира на исток, па већ ако ће и до Солуна.

Ово пошљедње може да је истина а може и да није. Тек на сваки начин види се у томе, да се Бисмарк осврће за савезницима. Он ће их наћи, јер Русија има доста противника. Но и Русија ће их наћи, без да њени државници иду у хаџилук и без да се претварају у дипломатске — commis-voyageurs. Шта више, они ће још се сами нудити у друштво, јер уз Русију многи, врло многи, велики и мали, надају се да ће моћи што заграбити од онога што буде за дообу.

За сад нам се чини, да смо још подалеко од овога потреса који чека Јевропу. Но земљиште за крваво разбијште спрема се, улоге се дијеле и распоређују — то се види као на дану.

Какав ће крај бити овој крвавој драми, ко ће из ње изићи побједитељ, ко побјеђен — то још лежи у тајни истовном крилу будућности.

Ми, у нашој маленој Црној Гори, бићемо Богу благодарни, ако нас ова чаша мимовиће, не из зазора од рата од којег ми никад нијесмо зазирали, него из љубави к миру који нам је данас као и кад потребан. Нити жељимо плести се нити да нас ко уплиће у крупне рачуне великијех сила, које се могу и без нас разрачунавати. Доста нам је на дому своме савијати се око своје муке и сиротиње.

Улазак ц. кр. аустро-угарске војске у новопазарски санџак.

У војничком стану код Бање на Лиму, 9. Септембра 1879. (Ориг. допис). Улазак у новопазарски санџак из Вишеграда извршен је јучер од многих сјеверну колону образујућих чета друге пјешачке бригаде под заповијешћу генерала Обадића.

Као официр генералнога штаба функцирао је надпоручник Герла, остали бригадни штаб састојаше се из подинтенданта Бабела, надпоручника Гривичића, ординанц-официра поручника грофа Андришија, пуковнијскога лијечника Стенцела, најпослије је придељенога капетана генералнога штаба Реша.

Дијелом бијаху ове чете из Вишеграда још прије улазка према граници на ријеку Увац помакнуте, дијелом стајаху оне са свим установама у Вишеграду. Заповијест за улазак дође у Вишеград 8. Септембра у 2 и по сахата у јутру. То је имало своју особиту повјест. Над Вишеградом појавивша се грмљавина бијаше натраг и напријед телеграфску свезу прекинула. Услед тога мораше заповијест од најближе телеграфске штације Рогатице средством коњаничке ординације у Вишеград ићи. Тако дође иста у мјесто у 5 или шест сахата послје по дне 7. Септембра, истом послје поноћи у Вишеград. Прва последица томе бијаше да је генерал Обадић морао, да би заповијести одговорити могао, у Вишеграду стојеће чете и установе алармирати дати и четама од Вишеграда напријед ешелонираним по коњаничким ординацијама заповијест по ноћи послати, да се око улачкога моста концентрирају. При свему томе стајаху све чете точно у 2 сахата послје по дне на Увцу близу моста на улазак готове, што како за заповједодавство, тако и за извршбу заповијести славно свједочанство даје. У исто вријеме дођоше на увачки мост кајмекам нововарошки Сулејман бег, — војнички командант на граници, један бинбаша (мајор) један отмијеник из Прибоја с многобројном пратњом. Исти бијаху дошли да се споразумију о намјештању обостране војске по улазку. Положаји које је аустро-угарска војска имала заузети, означени су турским функциона-

рима, при том се показа да је турски војнички командант неточна ушутства примио. Док је по споразумљењу с Хусни-пашом царска војска имала такав положај на путу у Нову Варош водећу заузеће, да етапни пут у Пријеноле доволно осигуран буде, показивао је турски командант, да му је наређено да Бању као положај задржи, чим се показиваше, да пут на коме Бања влада у војничком погледу доволно осигуран неби био. Пошто договарања без присуства на лицу мјеста до цјели недоведоше, јави генерал Обадић турском војничком команданту, да ће он по заповијести из Сарајева примљеној граници пријети, напредовати и мјесто заузеће, што неискључује, да се послједице по споразумљењу с Хусни-пашом поправи, што би се као погрешно показало. Турски командант и његова пратња показаше да на то пристају. Пошто су турски функционари по озвешном обичају цигарама и кафе почаштени, оставили су опет војнички стан. Точно у 3. сахата послједице по дне прекорачиле су предње чете сјеверне колоне увачког моста а тим и граници новопазарског санџака, за тим остала војска с музиком и са зеленилом на капама. На турској обали поздравиле исти они турски функционари, који су први у војничком стану били, генерал Обадића и царску војску најпријатељскијим, поштовањем пуних начина. Генерал Обадић позва их затим да му се придруже. Тако јашаху они у друштву с генералним штабом напријед. Вријеме бијаше прекрасно и приреда скоро величјина. Овој спољашње повољној околности придружи се и тај значајни догађај, да је житељство са симпатичним пријатељским удивљењем и поштовањем пуних поздравима војску сусретало.

При улазку у Прибој дочекао је војску мудар с мјестним старјешинама, па и она поздравиле пролазећу војску такођер достојанственим и поштовањем показујућим начином. Житељи прибојски понудише војницима, које очевидно жељо мучаше, својевољно воде за пиће. Под командом једнога официра покрај земунца пређашње турске посаде увршише вод турске војске учинио је највише војничке почести, то јест презентирао је пушке, скоро као и код нас, а официр је салутирао. Наравно је и од стране наше војске на поједине одјеле војничка почаст по правили учинена. За вријеме пролазка грађаху се многе нове куће. Дућани и куће бијаху отворене, многи радознали етажаху на улици, — све знаци неперемећенога мира и сигурности житеља. Под непрестаном пратњом напријед споменутих турских функционера, напредова генерал Обадић до за Бању и даде поставити предстраже à cheval покрај пута у Нову Варош водећег фронт према кратовској долини, у правцу од највише тачке Бањскога Брда према Лиму на ниже. Будући наступна помрчина одређене с Хусни-пашом уговорене линије демаркације, немогућим учини, то је исто данас прије по две предузето, и то тако, да кратовска долина неутралну зону између наше и турске војске сачињава.

У војничком стану на Лиму близу Бање, 9. Септембра 1879.

Генерал Обадић с генералним штабом крену се точно у 7 сахата у јутро из Вишеграда. Све чете и установе већ су се биле прије кренуле, у колико нијесу гут границе помакнуте биле. Вријеме бијаше кишовито и магловито. Што даље ми пак напредовасмо, то се повољније показиваше вријеме, и од Бијелог Брда, кога седло у 10 и по сахата прекорачисмо, и мали смо највише вријеме, а од по дне

и угњетавајућу врућину. У путу престиже бригади штаб неколико колова товарних коња, који муницију, храну, чадоре и др. ратни материјал носашу, — затим војено сигналеко одјелење бр. 2., које је надпоручник Луканц командовао, — затим 4. горску батерију XII. артиљеријске пуковније под командом надпоручника Јанића. На разним тачкама пута особито код мостова рађаху одјели 14 женијске сатије (П. пуковније), коју је капетан Хојни командовао, који се бијаше пред Бијелим Брдом бригадном штабу придружио. На оној страни седла Бијелог Брда одмараше се хрватски ловачки баталјон бр. 31, који се је по аларму из Вишеграда кренуо и под командом пуковника Раулића стајаше. Исто тако лежаше тамо и под чадорима већи дио ланијске пјешачке пуковније Парма бр. 24., коју је привремено мајор Шифнер командовао. Овима је од генерала Обадића наређено да се тако крену да у 3 сахата послједице по дне код увачкога моста за прелазак границе одморене готове стоје. На овом последњем мјесту налазаше се већ од прије помакнути 1. баталјон од Парма-инфантерије под командом капетана Бирнатека, затим 3. ескадрон Еделсхајм-Јулаји-Хусара бр. 4. под заповијешћу капетана барона Тиркхајма. У стан ових два последњих одјела војске дође бригадни штаб послједице путовања од 5 и по сахата у пола првога сахата послједице по дне и у петом мјесту остави се и генерал Обадић да концентрирање своје колоне очекује.

Пут од Вишеграда до увачкога моста бијаше прилично добар и изузимајући два или три мјеста гдје је оспашено брда пут сузак, могаху њим и кола пролазити. Он вођаше већином покрај малих вода, то јест покрај потока Рзава, Брава, Штрка, за тим покрај рјечице Увца, који до некле сачињава границу између Босне и новопазарскога санџака. Предјел, којим пут пролази, бијаше узриво прекрасан. Десно и лијево од долине дизашу се или огромна шумска брда или одвисно стрме стјене пут неба. Ушљед многобројнога кривудања даваше се окуп свакога тренутка нова прекрасна сценерија. Такођер у средњу руку обдјелана вијаху се шира мјеста долине и околна подножја брда. Што гдје вијаше се гдје се опет подижу ке и колибе. На сваки начин превагују гаршита. Колико се дакле природа лијепо показиваше, ипак безбројни тргови опустошења, очевидно застрашено житељство не дадоше да се у нама појави право уживање природних љепота. Тако јашасмо ми већином замисљено и мучећи и само кадкад даваше повода која важна редуца и развалина или од југославенских прича разјављено мјесто, да један другом мисли изјавимо. Неописано живописно показивашу се стјене код Добруна, гдје од истока из Србије долазећи Рзав између Сталаћа и Бијелог Брда пјенушећи испод развалина замка Добруна излази, гдје је некад једна царица равно Јудит некога султана љубавном примамом упропастити умјела. На другом мјесту пак стајаше једна према другој једна оборена хришћанска капела и једна дамија са својим окрвеном минаретом. На брдима једно према другом стојећим, Бијело брдо и Рабреновац, између којих дубоко доље Увац излази, стоје једна према другој, једна већ аустријска и једна за сад још турска караула, прва као снјег бијела, малој тврђавици у Далмацији подобра, друга од старости сива, опалом чардаку на турској обали Саве подобра. То бијаху тако карактеристични знаци предјела, кроз који смо пролазили.

Чито је суша најштетнија од свију других природних непогода, јер поред тога што средстава за предупређење и одклонење нема никаквих, још и мало могућности има за ублажење њених штетних последица; већ у шумарству је у томе погледу далеко мање штетна, дочим имаде повољне начине, да се дјелство њено парализује (ублажи). Суша бива у толико још штетнија, што готово свагда упоредо са њом владају и јаки суви ветрови, који земљу влагу још већма исушују, и тиме своде је и испод ступња могућности биљног пораста, т. ј. исушују земљу чак и испод оне средине, до које биљке пуштају своје жиле, услед чега престаје и могућност, да се материје, које биљци служе као храна, могу доводити у стање подесно за усисавање.

Као и остале природне непогоде, ни суша се не може одклонити кад већ наступи. За вријеме дјелства њеног може пољопривредник једино заливањем, или гдје је могуће наводњавањем по некојим својим усјевима припомоћи нешто мало, дајући им на тај начин вјештачки најужнију им влагу. Али колика је тапомоћ? Поле не знатина. Јер прије свега могућна је само за биљке и усјеве у мањем обиму и искључно онамо само, гдје је на згоди вода за такву употребу. То обично бива код баштеноског поврћа, напротив ријетко је да такву благодет могу додати и читаве њиве и поља осталих и главних пољопривредних усјева, од којих он највише изгледа и очекује, па да му буде мир у кући.

У војничком стану покрај увачкога моста, на коме женијски војници баш посљедњи посао свршиваху, покрену се при доласку бригаднога штаба животиње, кад војска управо ручала бијаше. Официри Парма-инфантерије сјеђаху још за ручком, сви под једним дрветом, на коме велики пласт сивена садјевен бијаше, те тиме бољи хлад даваше. Под једним другим дрветом за љепо имповизираним столом с клупама пијаху кафе официри хусарског ескадрона.

У 2 сата дође једна кавалкада очекивано турскога типа с оне стране Увца у стан. То бијаше кајмекам из Нове Вароши Сулејман-бег, гранични војнички командант у чину бијаше (мајора), један јузбаша (капетан) и један отмијеник из Прибоја с многобројном пратњом на коњима и низимима пјешке. Прије подне је на име по заповијести генерала Обадића командант стана на Увцу то јест капетан Бирнатеко од Парма-инфантерије турском граничном команданту писмено јавио, да ће по највишем налогу Његовог Величанства нашега цара, по пропису берлинског уговора и с Турском закључене конвенције царска војска у новопазарски санџак пријети. Ушљед тога дођоше турски функционари у наш стан да се споразумију о мјестовој демаркацији. Овом приликом показа се да турски гранични командант с недовољним ушутствима снабђен бијаше. Док генерал Обадић по споразумљењу с Хусни пашом у Сарајеву заповијест примио бијаше, да одмах првога дана марша толико напредује да маршну линију пут Пријенола одговарајућим положајем с оне стране Бање војнички осигура, рече турски гранични командант да се по дошавшим му ушутствима само до Бање натраг повући има. Генерал Обадић изјави на то турским функционарима да обје стране по дошавшим им заповијестима поступају, па да се послједице поправке демаркационе линије на лицу мјеста предузму, које се увиде да су по учиненом споразумљењу потребне. Овај компромис имао је с конвенцијом у противрјечју стојећу дошљедност, да се по истоме на подручју, које смо ми посјести имали до размршја неспоразумљења и један дио турске војске налазити има, док је основно уговорено да обостране војске нигдје у додир не остају немају. Турски функционари изјавише да су задовољни с поступањем генерала Обадића, коме се не имађаше за некоректност шта приговорити и бинбаша написа одмах и посла депешу својој команди. Пошто су још обичајне цигарете попушене и кафа попијена, оставише турски функционари опет стан.

Међутим бијаху сви војнички одјели и установе дошле на увачки мост. Послједице краткога одмора даде генерал Обадић заповијед да се напредује и опредјели свога генералштабнога официра надпоручника Гербу водитељем колоне на челу предстраже. Точно у три сахата послједице подне пријеђе ова увачки мост а послједице 18 минути на челу главнога одјела генерал Обадић са својим штабом. На онострани крају увачкога моста поздравиле они исти функционари, који су мало прије стан оставили, генерала Обадића као команданта цјеле војске, поштовање указујућим начином и придружиле се на његов позив бригадном штабу. Истом што банда Парма-инфантерије, која непосредно пред главним одјелом војске иђаше, на земљиште новопазарскога санџака наступи, засвира Радечки-марш. Узвишено чувство свијетљаше се из свачијих очију и из свију лица. При свему томе

Не остаје дакле ништа друго, но да пољопривредник, надајући се свагда овом случајном злу — суши, унапријед још у ради све оно, што би у стању било, да штетне последице од суше колико толико ублажи. А шта би у том смотрењу имао да уради? — Одговор на ово питање даће му и овлашни поглед на садање стање и ваглед појединих усјева. На први поглед увиђа сваки, да један исти усјев не само у разним крајевима, већ и у једном истом па и једно поред другог, но само као својина разних газда, — показује примјетне разлике у приносу; док је једном газди исти усјев и са једне њиве њиве донио толико, да му се неплаћује бар уложено сјеме и снага, дотле другоме није се вратило ни бачено сјеме, а често га шта више принуђава, и да са сасвим диже руке од таквог усјева, да дакле и не пристуна берби. Ово је особито случај са кукурузом ово-годишњим.

Очевидно је, да је суша овдје сасвим појединачно штетно дјелствовала на све усјеве и све њиве, и према томе разлика у приносу, коју показују усјеви са разних њива, не долази од дјелства суше. Та разлика долази у овом случају од постојеће разлике у обрађивању и припремању земљишта, од начина и времена сјетбе као и даље његе и гајења посајаног усјева за вријеме пораста. Онај кукуруз, који је на добро и на вријеме обрађеној, по себи снажној или набујеној земљи и раније посајан, те за рана опрашен и загнуто, — тај се при свој дуготрајној суши и непрестаном вје-

непозави војска ово осјећање на једини гласом. Без икакве заповијести све је у обзир узимало у друштву путујуће Турке.

С мијењајућим се веселим свиркама ишло се је весело и хитро напријед. До по сахата били смо на једној висини с ушћем Увца и налазили се дакле и на самом Лиму. Ово је ријека која има за сада дубљину човјечије висине, а широка је као дунавски канал у Бечу, с каменитим дном, зелено-бистром шумом водом. На објема обалама пружају се висока брда с највише шумским зеленилом одјевена. Непосредно пред нама величјина стрмина Бич-врха. Састанком Увца и Лима поширена долина даје изглед низ Лим на горастасно брдо Јаворје, које величанствено на ову страну гледа. Љепоте природе у овом погледу надмећу се с најгласовитијем алпским партијама, само што небијаше свијежних врхова. Поврх тога плаваше се красно јужно небо. Али и сунце бијаше јужним жаром прискло у дубоко просјечену лимску долину и на наше ваљане војнике. То бијаше врући, врући марш.

Пред улазком у Прибој дочека нашу војску мудар с општинским старјешинама са страхопоштовања пуних мухамеданским поздравом. Житељи прибојски етажаху неки на улици с пријатном радозналешћу гледајући, неки грађаху своје куће, неки ипак иђаху за својим послом. Неки житељи даваху нашим војницима својевољно воде за пиће. Мухамедански трговци гледаху из својих робе пуних дућана без и најмањег знака немира или несигурности.

До подне био је у Прибоју један турски баталјон као гранична посада. У вријеме нашега проласка налазаше се ту само један вод низама, који под командом једнога официра с нашим мимопролазећим одјелима прописане почести измијени. Као карактеристично нека неспоменута не остале, да су како пред фронтом овога вода с голем сабљон командујући официр, тако и у наш војнички стан дошавши бинбаша лаке дивиле капутине носили. У осталом пак недаваше турска војска при свим својим изданим униформама у војничком погледу невољна утиска.

У 5½ сахата дође главни одјел до мило Бању. Овдје нареди генерал Обадић да се војска остави и стан уреди, док он са штабом ради рекогносцирања земљишта путем у Нову Варош водећим напријед оде и нареди да предњу стражу сачињавајући баталјон капетана Бирнатека предња мјеста заузме.

Јан. Лукен.

Поштитички преглед.

Долазак Кнеза Бисмарка у Беч и његово борављење у пријестоници аустроугарске монархије најважнија је новост, с којом се прошле недеље занимао политички свијет. Да је свако радо хтио открићу завјесу, којом је покривена тајанствена радња Бисмаркова на аустроугарском двору, то је лако појмити; но мало их је, којима је дано, да прозру крајње циљеве и намјере, који су с путем овим скопчани. О овом предмету говори се у нашем листу на другом мјесту; с тога ћемо с њега пријети на друге вјести.

У почетку идућег мјесеца отвара се државно вјеће у Бечу. Сесија овога законодавног тијела биће у толико занимљивија, што ће овом приликом, иза толико година одсуства, и Чеси доћи у државно вјеће, као што нам телеграм јав-

тру јоште одржава и даје колико толико наде на ма и мањак принос; напротив сви доцни (доцкан засијани) кукурузи, на још на мршава земљи и у густо посајани, пропали су сасвим, негдје и прашење али огртање већином било је за њих сасвим залишан посао. — На тако је и са осталим усјевима. Жетва па и вршдба стрмих жита свршена је, те је и разлику ову сваки могао увидјети; истина сва жита нијесу сада била најбољег приноса, већином штур и светљива, али тек она, која су посајана на бољој земљи и удесном времену, показују довољно разлике како у приносу тако и у чистини самога зрна — плода. Ово је особито примјетно код јарих жита, од којих су приличне жетве дала само она, која су посајана одмах с пролећа чим бјеше за то подесно вријеме, напротив многа од одоцњених не вршдјаху скоро ништа.

Но у колико су ове побројане прилике и припомогле понижим усјевима, да од суше не пропадну сасвијем, — и то је све случајно било. Врло је мало у нас пољопривредника, који је са разлогом при засијавању усјева подесно оно, што је и при настапивој суши могао спасти тај његов усјев. То је махом било само „трее“; јер је цијела истина, да наш сељак много и трудно ради, али му се све мало исплаћује, када се из незнања а и из нехата мало или никако не обзире на начин обрађивања и припремања као и подесност земљишта за сваки усјев на по се, на вријеме и начин сијања и на гајење посајаног усјева. Када би он све те услове

Листак „Гласа Црногорца“.

С У Ш А.

Како страховито звучи ријеч „суша“ и колико ужасније, што одјекује скоро са свију страна? Колико забринутости причињава скоро код свију и како грозна изгледа свима пољопривредницима? Помисамо сама на ужасне последице од суше мора свакога озбиљно забринути а пољопривредника посебнице још и до крајности снеселити; јер му убија сваку наду на постигнуће и добитак онога плода, ради кога је уложио сав свој труд и снагу па можда и последицу нару из репа и од кога му јединствено зависи не само намиривање његових кућних потреба, већ и правилно испуњавање разноврсних обвеза у току једне цијеле године. Донста када очинице напријед већ види, да му суша тако рећи све осујећава и да га сврх свега тога очекује можда у скоро пакосна глад, — онда му толико исто чини, као и да саму смрт у кући има.

Суша је један елементарни случај у пољопривреди а еклиматолошког гледишта појава, која бива услед прекомјерног пењања температуре а снижавања влаге. Према томе, колико већи или мањи обим простора заузима и колико дуго траје, — и штетно дјелство њено бива веће или мање; већином пак жива, да она обухвата веће просторије а ријетко наступа предјелно, те отуда и штетне последице њене бивају очигледне и предјелне. По пољопривреду наро-

родбине, обзнањује тужним срцем жалосну вијест, да му се премила, никад незаборављена сушруга, односно мати, кћи и снаха

Мичодора Полит рођ. Николић
 послје дугог тешког боловања у 26. години млађана свога живота дана 1. Септембра 1879 у подне у вјечност преселила. Тјело миле покојнице опојаће се сјутра у недељу 2. Септембра у 4 сата по подне у саборној цркви, а сахрањиве се на успеском гробљу.

Вјечан јој спомен!

У Новоме Саду, 1. Септембра 1879.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

БЕЧ, 8. Септембра. — Кнез Бисмарк с фамилијом стигао синоћ у Салцбург. путује сјутра за Беч, гдје се очекује у двије уре.

ЛОНДОН, 8. Септембра. — Званично се саопштава писмо емирово од 4. окт. м. којим се потврђује да је букнула буна у Херату и да је гуверниер тамошњи Ајали-кан поднио оставку. Емир се нада да ће у скоро добити моћ да савлада побуњу и обећава да ће чинити све што може да одржи пријатељске одношаје с Инглешком.

БЕЧ, 10. Септембра. — Бисмарк стигао јуче и конференсио са Андрашијем и Хијерлом од 12 до 1 по уре, за тијем имао аудијенцу у цара која трајаше три четврти од уре. У двије и по Бисмарк прићен Андрашијем походи грофа Тафеа. У три уре цар, живо поздрављен многобројном свјетом, дође пред гостионицу Империлал, гдје га је у дворини чекао Бисмарк. Бисмарк дубоким покланом поздрави цара, који му пружи руку, а за тијем се цар упути у собе, гдје је одјела фамилија Бисмаркова, и ту остане по часа. У пет ура био је дворски објед у Шенбрун. Иза обједна цар је пробавио у кругу читав сахат. У 9 ура у вече, цар узевши опроштај од Бисмарка, отпутовао у Штајерску у лав Бисмарк је отпутовати по свој прилици у четвртак.

БЕЧ, 10. Септембра. — Званичне бечке новине доносе царев патенат, којим се сазива државно вијеће за 7. Октобар. — Кнез бугарски Александар данас је пошао из Софије, да учини посјету кнезу румунском.

БЕЧ, 11. Септембра. — Да би се пријатељски одношаји између Аустро-Угарске и Бечачке проширили и на земљишту материјалних интереса, Бисмарк и Андрашија у својим преговорима сложили су се у начелу, да се што је могуће веће олакшице учине у царинском и саобраћајном тарифу између обје државе. Нарочити изасланици биће одмах изабрани да израде приједлоге који ће се до године подијети парламентима. — Из Прага се јавља, да су посланици чешки одлучили да уђу у државно вијеће.

БЕЧ, 12. Септембра. — Бисмарк отпутовао вечерас у 8 ура, пошто се срдочно опростио с Андрашијем. На жељезници дочекала га је многобројна свјетина.

ЛОНДОН, 12. Септембра. — Поход на Кабул отпочеће неодољно. Предије страже већ су изаслали. Руси потучени од Туркмана близу Гедикета изгубили 700 људи.

КОЛАШИН, 13. Септембра. (Приватан извор). — Војска аустријска дошла је до Крунице према Добриловици од Колашина 5 ура далеко.

!! Чуј, види, на се чуди !!

Разне предмете од британског сребра, што смо их примили из једне масалне инглешке фабрике, продајемо по сваку цијену или боље рећи

скоро за бадава

За готов новац или уз наплату обилежене цијене дајемо свакоме слиједеће предмете за четвртину од праве вриједности и то:

- 6 комада жлица за јело и 6 жлица кафених најфиније врсте, прије 6 фор. сад 1.75 н.
- 6 комада ножева са инглешким сјечивом и 6 виљушача, свега 12 ком., прије 12 фор., сад 2.80 н.
- 1 ком. кутлача, прије 4 ф., сад 90 н.
- 1 комад кутлача за млијеко, прије 3 фор., сад 60 н.
- 6 ком. рашлица најфинијих, прије 4 фор., сад 70 н.
- Ван тога елегантни чираци од пара 1 фор. — 1.50. — 2 фор. — 2.50. — Служавника по 50 н. 75 н. 1 фор. 1.40. — Кандлица за кафе или чај по 2 фор. — 2.50. — 3 фор. — 4 фор. — Кутија за шећер по 2 фор. — 2.50. — 3 фор. — 3.50 — 4 фор. — Карфиндла по 2.50. — 3 фор., 3.50, — 4 фор. — Чашница за јаја по 20—30 н. — Шоља за чорбу са служавником 1.80, — 2.20, — 2.75. — Цједила за чај по 25 н., — 35, — 45, — 55 новч. — Сланка по 50—60—70—80 новч. — Кутија за бибер по 40—50—60—70 новч. — Кљештица за шећер по 30—40 60—70 новч.

За чудо јефтино

- За фор 6.65 н. добијају се слиједећи 40 комада:
- 6 ком. ножева са инглешким сјечивом
- 6 ком. виљушача од једног парчета
- 6 ком. жлица за јело
- 6 ком. жлица за кафе
- 6 ком. растлова
- 1 ком. кутлача за чорбу масивна
- 1 ком. кутлача за млијеко масивна
- 6 ком. вијеторија служавника инглешких фино цизелираних
- 2 ком. свијетњака салонских

40 ком. Сви ови предмети су од најфинијег британског сребра са марком: „Echt Britannia“ снабђевени, вјечито бијели и без разлике од правог сребра кроз 25 година, што се и гарантује.

За доказ, да овај мој оглас

није обмана

обвезујем се овим јавно, да ћу све натраг примити, што се неби допало. Ко дакле жели да добије доброг и солидног еспана без преваре, нека се обрати на

L. NELKEN,

Britannia-Silber-Depot Wien

VI. Mariahilferstrasse N.ro 45.

Нека се сваки пожури са нарудбином, пошто ће скоро бити све продато. (1—4)

ПОШТАРСКИ

ЉЕТНИ РАСПОРЕД

полазка и доласка пошта од данас до свршетка Септембра 1879.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња

у понеђељак, у четвртак и у суботу. Предавање до 11 ура у јутро.

Долази из Котора у понеђељак, сриједу и недељу. Раздавање у 8 ура у јутро, ако пароброд стигне на вријеме.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња у неђељу у 5 ура у јутро. Предавање у суботу до 6 ура по подне.

Долази из Котора у понеђељак, раздавање у 8 ура у јутро.

Официја је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро а од 4 до 6 по подне. Цетиње, 20. Марга 1879.

Управителство

Књ. црногорске поште.

О Г Л А С.

НОВЕ КЊИГЕ

КОЈЕ СЕ МОГУ ДОБИТИ У

Књижари Ј. Павловића

НА ЦЕТИЊУ:

- ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ ф. — 60 нов.
- ПЈЕСМА КОСОВСКОГ БОЈА — 30 "
- ПЈЕВАНИЈА Змај-Јована Јовановића св. П. дивотно издање — 80 "
- " св. П. обично издање — 50 "
- ИСТОРИЈА умнога развија Јевропе од Дрепера 1.50 "
- ИСТОРИЈА Српског народа од Мајкова 1. — "
- САМОГЛЕД, или Погледи на свијет и на Бога 1.34 "
- ПЈЕСМАРИЦА мала — 10 "
- СРПСКЕ ПЈЕСМЕ јуначке — 10 "
- ДИЈЕТЕ на Алпима — 50 "
- STORIA DEL MONTENEGRO del Cavalieri Milakovich 2. 15 "
- CORSO completo della lingua serbo-croata da G. Cobenzl 2. 15 "
- Quelques jours en DALMATIE et au MONTENEGRO par M. Neyrat — 30 "

- ХОМОЉЕ од Драгашевића — 60 "
- НАУКА О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА EIN KAMPF UM'S BESCHT. Beitrag zur Lösung der orthodoxen Kirchenfrage in Bosnien-Herzegovina — 60 "
- ПУТОВАЊЕ ПО СРБИЈИ ф. 1. — "
- НАЧЕЛА ВОЈНЕ ГЕОГРАФИЈЕ — 68 "
- УЧЕЊЕ ФРАНЦЕСКОГ ЈЕЗИКА 2. — "
- МАЛИ ДЕКЛАМАТОР — 25 "
- НОВЕ ФОТОГРАФИЈЕ Књаза Николе, Књагиње Милене, Књаза Милана, Књагиње Наталје, Милетића по — 20 "
- KLETVA NEVJERE, roman od Fedora Brestova 1. 10 "
- DONNINA, roman od Farine 1. — "
- DAN NA MADEIRI od Mantegazza — 68 "
- SIDONIJA, roman, napisao Daudet 1. — "
- ČUVAJ SE SENJSKE RUKЕ, historička pripovijest, napisao August Šenoa — 68 "
- ILIJINA OPORUKA, pripovijest, napisao August Šenoa — 60 "
- КУЋА као васпитаоница — 68 "
- РЕФЛЕКСИ МОЗГА од И. Сеченова — 68 "
- ПРИПОВИЈЕТКЕ из старог и новог завјета превео Ђ. Даначић — 58 "
- СВЕТО ПИСМО у великом формату 2. 68 "
- СВЕТО ПИСМО у мањем формату 1. 68 "
- ПЈЕСМЕ МИРЗЕ ШАФИЈЕ (у тврдим корицама од јухте) 6. — "
- ПЈЕСМЕ ЛАЗЕ КОСТИЋА (у тврдим корицама од јухте) 5. — "
- КИРИЛИЦА ЈЕ И ХРВАТСКО ПИСМО или: »Опет заблуђеном хрватском патриоти од А. Вучковића — 10 "
- СТВАРНИ ДОМАЋИ УЧИТЕЉ. Цјена књига за здраве и болесне, за старе и младе, за сељаке и варошане. Написао, сабрао и привредно В. Пелагић — 58 "
- ПУТОВАЊЕ ПОКЛОНИКОВО с овог свијета на онај други, описао Јован Буњан, с инглешког превео Чедомил Мјатовић — 68 "
- БОГАТ и СИРОМАХ од Хофмана — 25 "
- СРПСКИ ПОКРЕТ у јужној Угарској — 60 "
- ПОГЛЕД СРПСКЕ ДРЖАВЕ, написао др. Тоша Недељковић — 10 "
- ПОСТАНАК ЗЕМЉЕ, од Ст. Недељковића — 10 "
- ХИЉАДУ и ЈЕДНА ПОБ, I, II, III, IV, V. св. — 20 "
- ПОЛОЖАЈ и ЗАДАТАК ФИЛОЗОФИЈЕ од Михаила В. Вујића — 60 "
- ТОПЛОТА и ЖИВОТ, написао др. Луј Бихнер — 40 "
- ПАНЪ ХАЛЯВСКИЈ, сочинение Гр. Т. Квитки-Основьяненко 3. — "
- ЗИМЊЕ ВЕЧЕРИ, написао М. Ђ. Милићевић 1. 20 "
- С ДРИНЕ НА НИШАВУ, од М. П. Шапчанина — 60 "
- РАТНА ПЈЕВАНИЈА о најновијој борби српско-црногорској против Турака — 20 "
- СТАРИНЕ од Старине Новака, написао Јосиф Новић Оточанин — 50 "
- МОЛИТВЕНИК у слојовој кости 14. — "
- " у злату повезан 12. — "
- " у финој кадици 10. — "
- " у кадици 6. — "
- " у кожи 4. 50 "
- ДЈЕЛА СЛАВНИХ ЉУДИ, од Ј. Шарића — 30 "

С л и к е

Добили смо ове недеље велик избор лијепих уљем израђених слиба свака са великим златом опточеним оквиром.

Цијена је свакој оваковој слици 3 ценина царска.

- Слике су ове:
- Никола I. Књаз црногорски. Св. Распетије.
- Мајка божја Св. Саво.
- Св. Никола » Никола (попреје).
- » Ђорђија на коњу. » Стеван.
- » Петка. » Марко.
- » Петар и Павле. » Михаило.
- » Часне вериге. » Лука.
- » Кузмо и Дамјан » Андрија.
- » Срђ и Вахкије. » Илија.
- » Киријак. » Тројица.
- » Ђорђија пјешак. » Тајна вечера.
- » Димитрије » Васкрсеније Лазара.
- » Василије » Костадин и Јелена.
- » Богојављење » Страхињ Бан.
- » Јован Краљевић Марко и
- » Успенције Бороодице Муса Кесевија.

Антикварско одјељење.

Под овим насловом отворили смо у нашој књижари једно одјељење, у које се налазе књиге старе, већ разрезане и читане. У овом одјељењу купују се и продају књиге од те руке, обично испод њихове првашње цијене, по у изузетним случајевима, ако се њска књига врло рјетко налази а има вриједност велику било по садржини било по својој старини, она се купује и продаје много вишом цијеном.

Ко дакле има књига старијих издања продају, може нам понудити да их купимо. За сад имамо у нашем антикварском одјељењу ове књиге:

- ЉЕТОПИС за 1873, 1872, 1871 и 1870
- О СЛОБОДИ од Цона Ст. Миља
- ОПСАДА ФИОРЕНЦИЈЕ 5 комада
- ИСТОЧНО ПИТАЊЕ и СРБИЈА од Ђ. С. С.
- ШКОЛА и ЖИВОТ од С. Поповића
- РАТНА ПЈЕВАНИЈА о најновијој борби српско-црногорској I. II.
- ПРАВОСЛАВНАЈА ЦРКВА ВЪ ДАЛМАЦИЈИ од Н. Попова
- ОБЛИЦИ СРПСКОГА ЈЕЗИКА од Ђ. Даначића I. ком. II. ком.
- ПРИМЈЕРИ СРПСКО-СЛАВЕНСКОГА ЈЕЗИКА од В. С. Караџића
- VIBLIOGRAFIJA HRVATSKA dio I.
- ПРАВИТЕЛСТВУЈУЋИ СОВЈЕТ СЕРБСКИ од В. С. Караџића I. II.
- ДИКА ЦРНОГОРСКА од С. Милутиновића
- ИСТОРИЈА ЦРКВЕ СРБСКЕ од Н. Берговића
- СРПСКО-ДАЛМАТИНСКИ МАГАЗИН књига XXX. I. II. XXVII.
- АРХИВ ЗА ПОВЈЕСНИЦУ ЈУГОСЛОВЕНСКУ књига VI. VII.
- МАРКО АВРЕЛИЈЕ цар римски од Д. Матића
- ЗАКОНИК КЊАЗА ДАНИЛА РАДИШУ БОГ ПОМАЖЕ од Миховила Павлиновића
- БАШТОВАН од Павла Бибића
- МАНИФЕСТ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ
- СПОМЕНИЦИ СРПСКИ од 1395 до 1423 од Меда Пуцића
- ПРИРОДА и РАЗУМ ЈУГОСЛАВЕНСКЕ ТЕЖЊЕ LE RIVOLUZIONI D'ITALIA di L. C. Chassin
- АДОЛФО ДИСТЕРВЕГ М. Ђ. Милићевића
- ИСТОРИЧКО КАНОНИЧКИ ПОГЛЕД на установљене нове српско-румунске митрополије, отворена књига др. Свет. Милетићу I. II.
- ПУТНИЧКА ПИСМА од Зворника до Крушевца од Ђ. М. Милићевића
- УЗРОЦИ и ПОШЉЕДИЦЕ ФРАНЦЕСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ од М. Нешковића I. II.
- СРПСКА НАРОДНА ШКОЛА од С. Поповића
- МАРКА ТУЛИЈА ПИЦЕРОНА ПУТНИЧКЕ ЦРТЕ од Владана Ђорђевића
- РУКОПИСИ ДУБРОВАЧКИ XV. и XVI. II. књига
- НЕКОЛИКО ЧЛАНАКА Светозара Марковића
- КРАТКИ ЦРКВЕНИ УСТАВ ХИГИЈЕНА или наука о здрављу од М. Јовановића
- ОБРАНА ПРАВОСЛАВИЈА од Ј. Вукадиновића
- ZVONIMIR kralj hrvatski od J. Subotića
- COSMOS popolare spiegazione dei fenomeni naturali OMLADIN. КАЛЕНДАР 1869
- ЛЕПОСАВА и ЊЕНО ГУБИЛИШТЕ од Јос. Подградског
- ЈЕСТАСТВЕНИЦА М. Фрачкиновића
- ВИЛА ОСТРОЖИНСКА од Утјешеновића
- МАГАЗИН од 1868
- СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ. Књига пета, у којој су пјесме јуначке новијих времена о војевању Црногораца. (Са свијем нова)
- ŽENIDBA ALEKSANDRA ALEKSANDROVIĆA, prestononasljednika ruskog 1866. Spjevao Savo M. Martinović

Све ове књиге могу се добити укупно по цијену од 35 флорина аустр. вр.